

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Обавезни сте да приликом дозвољених радњи, у свом производу или апликацији наведете извор података.
You are required to specify a data source when allowed in your product or application.

ГОДИНА/YEAR VI

САРАЈЕВО 17. 6. 2024.

БРОЈ/NUMBER 1

РАЧУНИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ENVIRONMENTAL ACCOUNTS

Рачуни протока материјала, 2018 – 2022

Material Flow Accounts, 2018- 2022

Рачуни протока материјала пружају информације о материјалним токовима између привреде и животне средине, а они се састоје од вађења сировина и других примарних материјала и испуштања у околину, као и материјалних токова између националне привреде и остатка свијета (увоз и извоз).

Вриједност директног уноса материјала у економију у 2022. години (домаће вађење + увоз) већи је за 5,3% у односу на претходну годину, док је домаћа потрошња материјала у земљи већа за 1,4%. Увезено је 10,7% више материјала, док је извоз материјала већи за 21,3%. Количина домаћег вађења ресурса у 2022. години је већа за 3,8% у односу на претходну годину.

Физички трговински биланс у 2022. је за 34,9% мања него у 2021. години.

Material flow accounts provide information on material flows between the economy and the environment, and they consist of the extraction of raw materials and other primary materials from environment and the discharge into the environment, as well as material flows between the national economy and the rest of the world (import and exports).

The value of the direct material input into the economy in 2022 (domestic extraction + import) is higher by 5.3% compared to the previous year, while the domestic material consumption in the country was is higher by 1.4%. Import increased by 10.7%, while the value of export increased by 21.3% more than the previous year. The amount of domestic extraction in 2022 is higher by 3.8% compared to the previous year.

Physical trade balance in 2022 was 34.9% lower than in 2021.

1. Домаће вађење материјала, Босна и Херцеговина, 2018 – 2022

Domestic extraction, Bosnia and Herzegovina, 2018 - 2022

000 тона
000 tonnes

	2018	2019	2020	2021	2022
Укупно Total	37 218	37 603	38 771	37 499	38 936
Биомаса Biomass	9 680	9 298	9 692	8 268	8 856
Металне руде Metal ores	2 631	3 042	2 463	2 681	2 389
Неметални минерали Non-metallic minerals	10 402	11 886	13 081	13 748	13 954
Фосилна горива Fossil energy materials/carriers	14 505	13 377	13 536	12 803	13 737

Количина домаћег вађења материјала у 2022. години је 38,9 милиона тона, што је за 3,8% веће у односу на 2021. годину. У односу на претходну годину, количина извађене биомасе у 2022. години је већа за 7,1%, а фосилних енергетских сировина већа је за 7,3%. Количина металне руде је мања за 10,9% те је повећана екстракција неметалних минерала за 1,5%

Domestic extraction of materials in 2022 was 38.9 million tonnes, which was 3.8% higher than in 2021. Compared to the previous year, the amount of extracted biomass increased by 7.1%, fossil energy materials is higher by 7.3%. Extraction of metal ores less by 8.8% and extraction of non-metallic minerals increase by 1.5%.

2. Увоз, Босна и Херцеговина, 2018 – 2022

Import, Bosnia and Herzegovina, 2018- 2022

000 тона
000 tonnes

	2018	2019	2020	2021	2022
Укупно <i>Total</i>	10 605	10 416	9 179	9 982	11 051
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	2 988	3 027	2 842	2 783	3 271
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	1 534	1 494	1 069	1 356	1 910
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	1 377	1 426	1 302	1 400	1 473
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	4 040	3 807	3 339	3 756	3 651
Остали производи <i>Other products</i>	640	627	592	645	697
Отпад увезен ради коначне обраде и одлагања <i>Waste exported for final treatment and disposal</i>	27	35	36	41	49

Увезено је 11,05 милиона тона материјала у 2022. години, 10,7% више у поређењу с претходном годином. Више је увезено биомасе и производа од биомасе (17,5%). Више од претходне године у везено је неметалних минерала (5,2%), металне руде и концентрата (40,9%) а мање фосилних енергетских сировина (2,8%).

The amount of imported materials in 2022 was 11.05 million tonnes, which is 10.7% more than the previous year. It imported more biomass and biomass products (17.5%), More than the previous year, non-metallic minerals were imported (5.2%), metal ores and concentrates (40.9%), and less fossil energy materials (2.8%).

3. Извоз, Босна и Херцеговина, 2018 – 2022

Export, Bosnia and Herzegovina, 2018 – 2022

000 тона
000 tonnes

	2018	2019	2020	2021	2022
Укупно <i>Total</i>	8 596	8 740	8 345	9 304	11 288
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	2 343	2 039	1 956	2 184	2 575
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	1 660	1 585	1 400	1 775	1 844
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	2 194	3 042	3 179	3 293	3 765
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	1 102	783	652	769	1 543
Остали производи <i>Other products</i>	1 297	1 289	1 159	1 282	1 560
Отпад извезен ради коначне обраде и одлагања <i>Waste exported for final treatment and disposal</i>	0	1	1	1	1

Извоз материјала у 2022. години је износио 11,3 милиона тона, што је за 21,3% више у односу с претходном годином. Забиљежен је већи извоз биомасе и производа од биомасе (17,9%), металне руде и концентрата (3,9%), фосилних енергетских сировина за чак (200,7%). Ово повећање се највише односи на пораст извоза лигнита и каменог угаљ у 2022. години. Пораст је забиљежен код извоза неметалних минерала и то за 14,3%.

Exports of materials in 2022 amounted to 11.3 million tonnes, which is 21.3% more than in the previous year. Compared to the 2021, there were higher exports of biomass and biomass products (17.9%), metal ores and concentrates (3.9%), fossil energy raw materials for even (200.7%). This increase mostly refers to the increase in Lignite and Hard coal exports in 2022. An increase was recorded in exports of non-metallic minerals by 14.3%.

4. Индикатори протока материјала, Босна и Херцеговина, 2022

Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2022

000 тона
000 tonnes

	Домаће вађење <i>Domestic extraction</i>	Увоз <i>Import</i>	Извоз <i>Export</i>	Директни унос материјала ¹⁾ <i>Direct material input²⁾</i>	Домаћа потрошња материјала ²⁾ <i>Domestic material consumption³⁾</i>	Физички трговински биланс ³⁾ <i>Physical trade balance⁴⁾</i>
	1	2	3	4 = 1 + 2	5 = 4 - 3	6 = 2 - 3
Материјали, укупно <i>Materials, total</i>	38 936	11 051	11 288	49 987	38 699	-237
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	8 856	3 271	2 575	12 127	9 552	696
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	2 389	1 910	1.844	4 299	2 455	66
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	13 954	1 473	3 765	15 427	11 662	-2 292
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	13 737	3 651	1 543	17 388	15 845	2 108
Остали производи <i>Other products</i>	0	697	1 560	697	-863	-863
Отпад <i>Waste</i>	0	49	1	49	48	48

1) Директни унос материјала (ДМИ) = домаће вађење + увоз
Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

2) Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) = домаће вађење + увоз – извоз
Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export

3) Физички трговински биланс (ПТБ) = увоз – извоз
Physical trade balance (PTB) = import – export

У 2022. години је директно уведено у економију готово 50,0 милиона тона материјала (77,9% из домаћих извора, 22,1% из увоза), 5,3% више него у претходној години. Домаћа потрошња материјала у земљи износила је 38,7 милиона тона, те је већа за 1,4% него у 2021. години. Увоз материјала је већи за 10,7% као и извоз за 21,3%. Биланси физичке трговине у 2022. години износила је - 0,2 милиона тона, што значи да је у 2022. години извезено 0,2 милиона тона материјала више него што је увезено.

In 2022, the direct material input was almost 50.0 million tonnes (77.9% from domestic sources, 22.1% from imports), 5.3% more than in the previous year. Domestic material consumption in the country was 38.7 million tonnes, which was 1.4% more than in 2021. Imports of materials increased by 10.7% and exports by 21.3%. The physical trade balance in 2022 was - 0.2 million tonnes, which means that 0.2 million tonnes were exported more than imported in 2022.

5. Индикатори протока материјала, Босна и Херцеговина, 2018 – 2022

Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2018 – 2022

000 тона
000 tonnes

	2018	2019	2020	2021	2022
Домаће вађење Domestic extraction	37 218	37 603	38 771	37 499	38 936
Увоз Import	10 605	10 416	9 179	9 982	11 051
Извоз Export	8 596	8 740	8 345	9 304	11 288
Директни унос материјала ¹⁾ Direct material input ¹⁾	47 824	48 019	47 951	47 481	49 987
Домаћа потрошња материјала ²⁾ Domestic material consumption ²⁾	39 227	39 279	39 606	38 177	38 699
Физички трговински биланс ³⁾ Physical trade balance ³⁾	2 009	1 676	834	679	-237

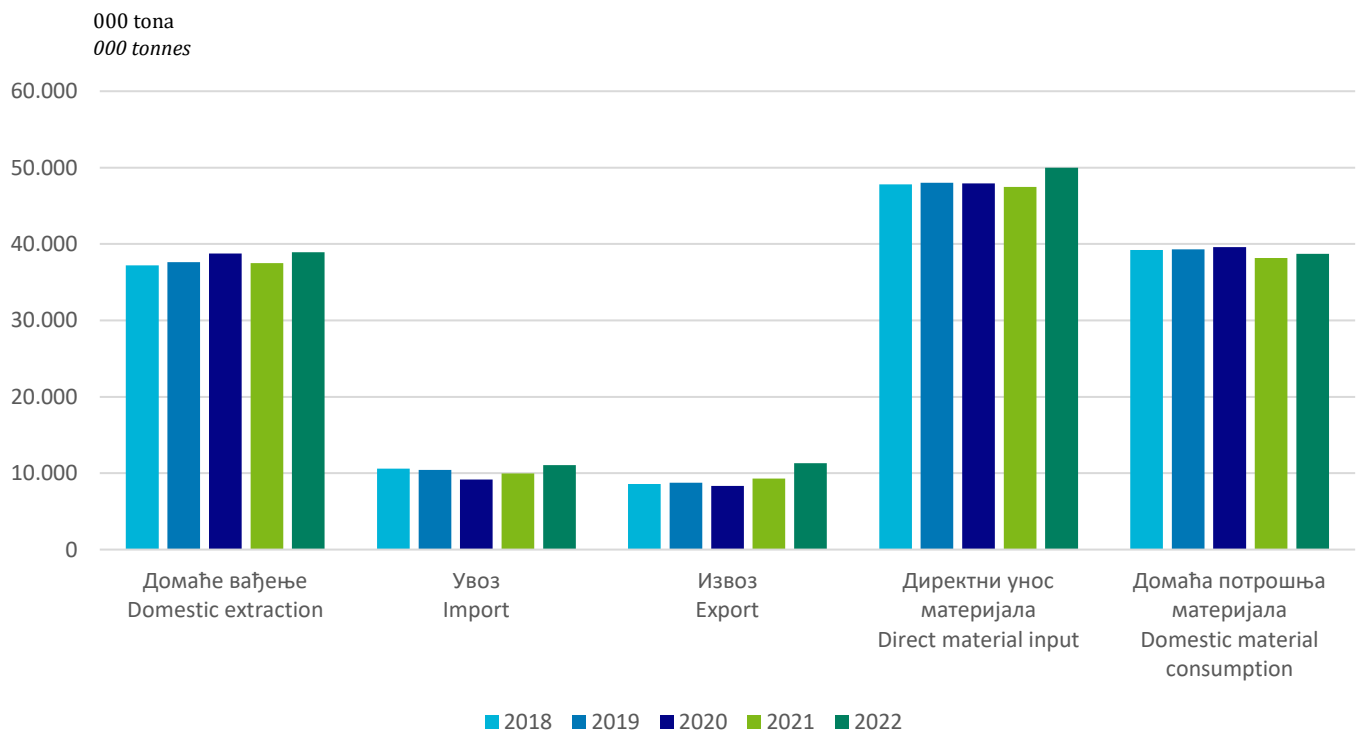
1) Директни унос материјала (ДМИ) = домаће вађење + увоз
Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

2) Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) = домаће вађење + увоз – извоз
Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export

3) Физички трговински биланс (ПТБ) = увоз – извоз
Physical trade balance (PTB) = import – export

Граф 1. Индикатори протока материјала, Босна и Херцеговина, 2018 – 2021

Graph 1. Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2018 – 2021

Методологија

Систем околишно-економских рачуна (*SEEA*) за проток материјала пружа информације о материјалним улазима и излазима економије користећи структуре и принципе постављене у Централном оквиру *SEEA*. *SEEA* рачуни протока материјала пружају збирни преглед улазних и излазних података у смислу инпута из околине, излаза у околину и физичких количина увоза и извоза. Разумијевање протока материјала у цијелој економији пресудно је за разумијевање коришћења ресурса у економији и еко-ефикасности. Рачуни протока материјала (*EW-MFA*) су један од неколико физичких модула Евростатова програма економских рачуна животне средине. Обухваћени су Регулацивом (ЕУ) бр. 691/2011 Европског парламента и Савјета о Европским економским рачунима за животну средину. Рачуни протока материјала (*EW-MFA*) биљеже протоке природних инпута (домаће вађење материјала) и производа (извоз, увоз) с помоћу детаљне подјеле за одређене категорије материјала. *EW-MFA* укључује сљедеће категорије материјала:

- Биомаса и производи од биомасе: усјеви и њихови производи, остаци од усјева и крме,
- Металне руде и концентрати те њихови производи,
- Неметални минерали и њихови производи,
- Фосилна горива и њихови производи (угаљ, нафта, гас итд.),
- Остали производи,
- Отпад за коначну обраду или одлагање.

Methodology

The System of Environmental-Economic Accounts (SEEA) for material flow provide information on material inputs and outputs of an economy using the structures and principles laid out in the SEEA Central Framework. The SEEA Material Flow Accounts can provide an aggregate overview of the inputs and outputs in terms of inputs from the environment, outputs to the environment, and the physical amounts of imports and exports. Understanding economy-wide material flow is critical to understanding resource use by the economy and eco-efficiency.

The material flow accounts (EW-MFA) are one of the several physical modules of the Eurostat's program of environmental economic accounts. They are covered in the Regulation (EU) No 691/2011 of the European Parliament and the Council on European environmental economic accounts.

Economy-wide material flow accounts (EW-MFA) record flows of natural inputs (domestic extraction of materials) and products (exports, imports) using a detailed breakdown for certain categories of materials. EW-MFA includes the following categories of materials:

- *Biomass and biomass products: crops and products thereof, crop residues and fodder crops,*
- *Metal ores and concentrates and products thereof,*
- *Non-metallic minerals and products thereof,*
- *Fossil energy material/carriers and products thereof (coal, oil, gas etc.),*
- *Other products,*
- *Waste for final treatment and disposal*

Дефиниције

Биомаса је биоразградиви дио производа, остатка производа и отпадака од пољопривреде (укључиво с биљним и животињским тварима), шумарства и дрвне индустрије те биоразградиви дио комуналног и индустријског отпада чије је енергетско коришћење допуштено.

Минерали су природно хомогена тијела сталног хемијског састава и утврђених физичких својстава који се јављају или у одређеним геометријским облицима (кристалима) или без одређених вањских обиљежја.

Руда је минерални агрегат из којег је технички могуће и економски оправдано добијање метала и/или других минерала који се могу употребити у индустрији.

Концентрати су продукти обогаћивања руда знатно повећаним садржајем метала у односу на садржаје у руди и погодни за даљу металуршку прераду и добијање метала.

Неметалне минералне сировине су оне сировине које нам при топљењу не дају нову сировину, а обично су везане за седиментне стијене (кварцне сировине, глине, гипс, сол, доломит, фосфорит, графит, боксит и цементне сировине).

Definitions

Biomass refers to the biodegradable components of products, waste and residue of agriculture (including plant and animal matter), forestry and wood industries, as well as biodegradable parts of municipal and industrial waste, the energy usage of which is allowed.

Minerals are natural homogeneous bodies of permanent chemical composition and determined physical characteristics that occur in specific geometric forms (crystals) or undetermined physical characteristics.

Ore is a mineral aggregate from which it is technically viable and economically justifiable to produce metals and/or other minerals usable in industry.

Concentrates are products of ore enrichment that have a significantly increased metal content compared to ore contents and are appropriate for further metallurgic processing and production of metal.

Non-metallic mineral raw material are the raw materials which do not produce new raw materials as a result of melting, and are usually integrated in sedimentary rocks (quartz raw materials, clay, salt, dolomite, phosphorite, graphite, bauxite and cement raw materials).

Фосилна енергија (гориво) настала је природним путем испод Земљине површине током дугог периода од остатака живих бића. Фосилна горива необновљиви су извори енергије. Постоје три главна облика фосилних горива: угаљ, нафта и природни гас.

Отпад је свака твар или предмет који посједник одбацује, намјерава или мора одбацити. Отпадом се сматра и сваки предмет и твар чије су сакупљање, превоз и обрада нужни за сврху заштите јавног интереса.

Домаће вађење материјала (DE) јест годишња количина сировина (осим воде и ваздуха) која се добија из природног околиша, а употребљава се у економији.

Домаћа потрошња материјала (DMC) дефинише се као укупна количина материјала која се директно употребљава у економији.

Домаћа потрошња материјала (DMC) = домаће вађење + увоз – извоз

Директни унос материјала (DMI) = домаће вађење + увоз

Физички трговински биланс (PTB) рачуна се тако да се од количине увоза изражене у физичким јединицама одузме количина извоза изражена у физичким јединицама на сљедећи начин:

Физички трговински биланс (PTB) = увоз – извоз

Скраћенице

ЕУ – Европска унија

Евростат – Статистичка канцеларија Европске уније

Знакови

0 – податак је мањи од 0.5 употријебљене мјерне јединице

Fossil energy (fuel) is produced naturally beneath Earth's surface during a long period of time from biological remains. Fossil fuels are renewable energy sources. There are three main forms of fossil fuels: coal, oil and natural gas.

Waste is every substance or object that was, is going to be or has to be discarded by its owner. Every discarded object and substance gathering, transport and processing which are necessary for the protection of the public interest is considered waste.

Domestic extraction (DE) is the annual amount of raw materials (except for water and air) extracted from the natural environment to be used in the economy.

Domestic material consumption (DMC) is defined as the total amount of material directly used in the economy.

Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export

Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

Physical trade balance (PTB) is calculated by subtracting the amount of export in physical units from the amount of import in physical units, as follows:

Physical trade balance (PTB) = import – export

Abbreviations

EU – European Union

Eurostat – Statistical Office of the European Communities

Symbols

0 – value not zero but less than 0.5 of the unit measure used

Публикује Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26
Published by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Телефон/Phone: +387 (33) 911 911 | Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622
Електронска пошта/E-mail: bhas@bhas.gov.ba | Internetska stranica/Web site: www.bhas.gov.ba

Одговорна лица/Responsible persons:

Шевала Корајчевић, шеф одсјека за транспорт, животну средину, енергију и регионалне статистике
Ševala Korajčević, Head of the Department for Transport, Environment, Energy and Regional Statistics

Весна Ђужић, директор
Vesna Čužić, Director

Саопштење приредио: Драган Јововић
Prepared by: Dragan Jovović

Размислите о очувању животне средине прије штампања документа.
Please consider the environment before printing this document.